

НОВІ ВИДАННЯ

ДРИНОВСЬКИЙ ЗБІРНИК. - Т.V. - Харків-Софія: Академічно-видавництво "Проф. МАРИН ДРИНОВ", 2012. - 496 с.

24 вересня 2012 р. у Центрі болгаристики і балканських досліджень Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна відбулася презентація відомого не тільки в СНД, але і балканських країнах фахового видання "Дриновський збірник" (том V, 496 с.). Це спільне видання ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харківського міського товариства болгарської культури імені Марина Дринова, Інституту історичних досліджень Болгарської Академії наук, Комісії істориків Україна-Болгарія та Общини міста Панагюріште. П'ятий том є збірником статей за матеріалами трьох міжнародних симпозіумів, що відбулися у Харкові впродовж 2009-2010 рр.: "Протоболгари в етносоціальних і політичних структурах Середньовіччя", "Homo bizantinus серед речей та ідей" та "Російсько-турецька війна 1828-1829 рр. і Балкани".

Перша рубрика (с.5-111) збірника присвячена різноманітним аспектам етногенезу болгар у добу Раннього Середньовіччя. О.Бубенок пропонує розглядати етнічний склад протоболгар у хронологічному контексті, зазначаючи, що у V-VI ст. до складу п'яти протоболгарських племен входили нащадки оногурів та сарматів, а в середині VII ст. чотири їхніх племені мали оногурсько-сарматське походження, а одне - гунське (панівне). У статті В.Чхеїдзе йдеться про присутність протоболгар на території Таманського півострова наприкінці VI - наприкінці VII ст. та про Фанагорію як центр державного об'єднання протоболгар. Робота А.Тортики присвячена пошукам локалізації так званої "Чорної Булгарії" за трактатом Костянтина Багранородного "Про управління імперією" та "Повістю минулих літ". К.Красильников розмірковує над питанням про правомірність застосування поняття "стєпова Донецька" салто-маяцька етнокультура праболгар. В.Колода піднімає питання виділення етнічних критеріїв ("маркерів") присутності болгарського етносу в матеріальній культурі поселень салтівського лісостєпу.

У праці В.Аксєнова йдеться про проникнення до поховань Нетайлівського ґрунтового могильника салтівської культури, Л.Пономарьова - еволюцію та хронологію жител салтово-маяцьких поселень Керченського півострова (юртоподібні споруди та напівземлянки), В.Майка - керамічні комплекси праболгар Південно-Східного Криму. У статті болгарською мовою Н.Хрісімова та М.Петрова проаналізовано певний обсяг відомостей про чоловічий одяг періоду Першого болгарського царства (за археологічними, писемними та зображувальними джерелами).

У рубриці "Homo bizantinus: віра між політикою і економікою" (с.112-229) представлені роботи білоруських, болгарських й українських авторів. У статті Ж.Жєкова йдеться про створення, розвиток і значення *magisterii militum* у ранньовізантійському війську IV-VII ст., С.Сорочан - циклічність і періодичність часу торгівлі у ранній Візантії, А.Домановського - математичне моделювання в дослідженнях соціально-економічної історії ранньосередньовічної Візантії, В.Вус - фортифікаційну практику імператора

Юстиніана I та кризи лінійної системи інженерної оборони Візантії, Ю.Могаричева й Т.Саргсян - нове джерело з історії середньовічного Херсонесу (вірменське життє Херсонських єпископів).

Робота Є.Туrowsького, А.Філіппенко, М.Фоміна присвячена херсонським склепам з ранньохристиянськими написами, О.Латишевої - розгляду основних типів сакральної християнської архітектури ранньосередньовічного Херсонеса (VI-X ст.), О.Головка - поширенню християнства у слов'ян Східної Європи та формуванню християнської церковної організації на Русі (VIII-XI ст.), О.Бубенка - заснуванню Аланської митрополії та початковим етапам християнізації аланів Північного Кавказу, О.Лугового - німецькому кварталу у Константинополі XII ст., Л. Войтовича - проблемам галицько-болгарських стосунків у першій третині XIII ст., К.Сорочан - питанню продукції ромейських гончарів як предмета ремесла і торгівлі Візантії у IV-IX ст., К.Лавиш - знахідкам візантійської кераміки на території Білорусі.

Наступна рубрика "Номо bizantinus серед ідей та образів" (с.230-321) представлена роботами науковців з Києва та Харкова. У статті С.Лиман йдеться про харківську школу Кирило-Мефодіани (60-80-ті рр. XIX ст.), Р.Філіпенка - про Є.К.Редіна як історика візантійського мистецтва, С.Лучканина - відображення візантійської цивілізації в історичному романі прозаїка Михаїла Садов'яну "Золота гілка", Д.Гордієнка - русько-візантійські відносини у працях академіка Г.Літаврїна, Ю.Матвєєвої - церковні вівтарні завіси - катапетасми, М.Нікітенко - створення печер Київської лаври у світлі літургійної практики освячення простору, В.Корнієнка - "Малу есхатологію" Давньої Русі у контексті нових епіграфічних відкриттів у Софії Київській, А.Кондратюк - монументальний живопис церкви Спаса на Берестові доби Петра Могили (проблематика та перспективи досліджень), В.Безкорсої - церковні співи (успадкування та моделювання традиційного мелосу, модельні елементи розспівів).

У рубриці "Російсько-турецька війна 1828-1929 років і Балкани" (с.322-399) представлені роботи білоруських, болгарських, російських, сербських й українських авторів. Стаття О.Желтобородова присвячена проблемі підготовки збройних сил Російської та Османської імперій до війни 1828-1829 рр. в контексті тогочасної міжнародної ситуації, А.Смик - участі Чорноморського флоту у війні 1828-1829 рр. О.Гоков проаналізував спогади російських офіцерів як джерело з історії війни 1828-1829 рр., визначив особливості та основні структурні компоненти мемуарів О.Михайловського-Данилевського та Ф.Торнау).

У статті О.Прігарїна відтворена історія оригінальної групи козаків-старовірів - "некрасовців", які опинилися по обидва боки кордону між Російською та Османською імперіями. У роботі С.Олюніна представлені система провінційного управління, армійські структури, економічний потенціал Боснійського еялета напередодні російсько-турецької війни 1828-1829 рр. У праці Е.Рахіч й А.Врцич йдеться про вплив російсько-турецької війни 1828-1829 рр. на здобуття незалежності Сербією. У статті Е.Дросневої "Руско-турската война от 1828-1829 г. в усната история на днешните българи" розглядаються питання впливу цієї війни на розвиток російської

болгаристики, участі харків'ян у ній, відображення війни в усній народній творчості сучасних болгар.

Традиційною у "Дриновському збірнику" є рубрика "Джерела і джерелознавство" (с.400-443). Вона представлена трьома публікаціями українських і турецького авторів. О.Тумаков і М.Фурат розглядають трагічні події у Валках в липні 1812 р. крізь призму документів Державного архіву Харківської області. Зусиллями В.Іващенко, Т.Костіної та С.Посохова вперше опубліковані листи М.Дринова до професора, декана історико-філологічного факультету Харківського університету В.Бузескула. В.Власенко опублікував документи Українського національного козацького товариства у Болгарії (1923-1936), оригінали яких зберігаються у Науковому архіві Болгарської академії наук та Національному архіві Чеської Республіки. Вони містять інформацію про українську політичну еміграцію в Болгарії.

У рубриці "Рецензії" (с.444-459) представлені відгуки на 5 книг у галузі балканістики, що вийшли у 2010-2011 р. у Києві, Луганську, Самарі, Софії та Харкові.

У рубриці "Ювілеї" (с.460-475) йдеться про відомих науковців - дослідників історії Болгарії - доктора історичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України Павла Степановича Соханя, професора Львівського національного університету імені Івана Франка, директора Інституту славистики, засновника і редактора наукового збірника "Українське слов'янознавство" (нині "Проблеми слов'янознавства") Володимира Павловича Чорнія та доктора історичних наук, професора кількох харківських вишів, який нині живе в США, Георгія Йосиповича Чернявського.

У рубриці "Наукове життя" (с.476-485) подається інформація про XI Міжнародну наукову конференцію "Болгари Північного Причорномор'я" (Мелітополь, 15-16 жовтня 2010 р.), організовану Центром болгаристики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького та Одеським науковим товариством болгаристики, та Міжнародний симпозіум "Фракійські землі і Північне Причорномор'я в Античну епоху", організований історичним факультетом Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна та Інститутом всесвітньої історії РАН (Харків, 7-8 квітня 2011 р.).

Наприкінці збірника опубліковано список авторів та список скорочень.

Збірник розрахований на істориків, археологів, етнографів, студентів гуманітарних факультетів та широке коло читачів.

Власенко В.М. - кандидат історичних наук,
доцент Сумського державного університету